

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

1η ΕΝΟΤΗΤΑ: α 1-25

Παρουσίαση:

- Ο ποιητής καλεί την Μούσα να πει την ιστορία του Οδυσσέα. Έτσι δηλώνει πως το έργο αυτό δημιουργήθηκε γιατί η θεά του παρέχει γνώση (δες και τις σημειώσεις τις εισαγωγής).
- Μας παρουσιάζει τον κεντρικό ήρωα.
- Μας δίνει πληροφορίες για τον ήρωα και τους συντρόφους του.
- Μας αποκαλύπτει τα συναισθήματα των θεών για τον Οδυσσέα.

Δομή:

Το κυρίως προοίμιο (στ.1-13):

- η επίκληση στη Μούσα, η παρουσίαση του ήρωα, η τύχη των συντρόφων του, δεύτερη επίκληση.

Το προοίμιο της Μούσας (στ. 14-25)

- (στ. 14-19): η παραμονή του Οδυσσέα στο νησί της Καλυψώς.
- (στ. 15-25): η επιστροφή του ήρωα στην πατρίδα του. Ο ρόλος των θεών.

Ερμηνευτικά:

Να διαβάσεις και να μάθεις τα ερμηνευτικά σχόλια 1-12 του βιβλίου (σελ. 17-19).

ακόμα:

Στίχοι 10-11: *έφαγαν τα βόδια του υπέρλαμπρου Ήλιου*

Ο θεός Ήλιος ήταν γιος του τιτάνα Υπερίωνα και της τιτανίδας Θείας. Απέκτησε πολλά παιδιά, μεταξύ αυτών και η Κίρκη. Τον απεικονίζουν σαν ένα ωραίο νέο άντρα που περιβάλλεται από ακτίνες και διασχίζει με το άρμα του τον ουρανό. Το όνομα του πατέρα του Υπερίωνα σημαίνει *αυτόν που πηγαίνει πάνω από τη γη*. Ο Ήλιος ζήτησε από τους θεούς την τιμωρία των συντρόφων του Οδυσσέα, γιατί εκείνοι σκότωσαν και έφαγαν μέρος από τα κοπάδια του, όταν βρέθηκαν στο νησί της Θρινακίας (Σικελία).

Στίχοι 17- 18: *η Νεράιδα Καλυψώ*

Η Καλυψώ ήταν μια νύμφη, που ζούσε στην Ωγυγία, νησί της Δυτικής Μεσογείου. Οι Νύμφες κατοικούσαν στην ύπαιθρο, στα δάση, στα νερά. Περνούσαν την ζωή τους τραγουδώντας και κλώθοντας. Ανάλογα με την διαμονή τους υπάρχουν κατηγορίες Νυμφών:

Μελιάδες (των δέντρων)

Ναϊάδες (των πηγών και των νερών)

Νηρηίδες (των θαλασσών)

Ορεάδες (των βουνών)

Αλσηίδες (των ιερών δασών)

Τεχνική:

1. Κυκλικό σχήμα:

- Στο στίχο 1

Τον άντρα, Μούσα, τον πολύτροπο να μου ανιστορήσεις

- και στους στίχους 12-13

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Από όπου θες, θεά, ξεκίνα την αυτή την ιστορία, κόρη του Δία, και πες την και σ' εμάς
ο ποιητής επικαλείται τη Μούσα. Το κυκλικό σχήμα τονίζει τη σημασία του ρόλου της Μούσας
στην αφήγηση της ιστορίας.

2. Προϊδεασμός:

Ο ποιητής μας ενημερώνει και μας παρουσιάζει γεγονότα που θα συμβούν αργότερα:

- στίχοι 7-11: οι σύντροφοι του Οδυσσέα χάνονται στο νησί του Ήλιου, γιατί τον πρόσβαλαν (ραψωδία μ).
- στίχοι 16-19: η Καλυψώ κρατά στο νησί της τον ήρωα παρά την θέλησή του (ραψωδία ε).
- στίχοι 20-21: οι θεοί αποφασίζουν την επιστροφή του ήρωα στην Ιθάκη (ραψωδία ν).
- στίχος 22: οι περιπέτειες του ήρωα θα συνεχιστούν και στην Ιθάκη (ραψωδία χ).

Άσκηση:

Ο ποιητής ξεκινά την αφήγηση των περιπετειών του Οδυσσέα από τη μέση (in medias res) και συγκεκριμένα από την διαμονή του στο νησί της νύμφης Καλυψώς. Γιατί θεωρείς πως κάνει την επιλογή αυτή στην σειρά της διήγησης των γεγονότων;

Ιδεολογικά:

1. Τον άντρα, Μούσα, τον πολύτροπο να μου ανιστορήσεις (στ.1):

Τυπικός τρόπος έναρξης των επικών ποιημάτων. Ο αοιδός έχει ένα δύσκολο έργο, γιαυτό ζητά την βοήθεια της Μούσας. Οι άνθρωποι πίστευαν πως μόνο με τη βοήθεια της θεάς μπορεί να έρθει εις πέρας ένα τέτοιο έργο. Οι ποιητές λοιπόν ήταν θεόπνευστοι, δηλαδή την έμπνευση τους την έδινε η Μούσα. Έτσι και αυτοί δεν ξεχνούσαν ποτέ να επικαλεστούν τη Μούσα, γιατί έτσι έδιναν κύρος στο έργο τους.

2. Γνώρισε πολιτείες πολλές, έμαθε πολλών ανθρώπων τις βουλές (στ. 4)

Εδώ παρουσιάζεται το ιδανικό του πολυταξιδεμένου ανθρώπου. Στην εποχή του ποιητή ξεκινούν τα μακρινά ταξίδια και η ίδρυση αποικιών, καθώς αναπτύσσεται η ναυσιπλοΐα. Ο στίχος αποκαλύπτει την μεγάλη αγάπη των Ελλήνων για τη θάλασσα και τα ταξίδια, κάτι φυσικό για ένα λαό ναυτικό.

3. Γιατί εκείνοι χάθηκαν απ' τα δικά τους τα μεγάλα σφάλματα (στ. 9)

Εδώ βλέπουμε το ζήτημα της ατομικής ευθύνης. Ο άνθρωπος είναι υπεύθυνος για τα λάθη του, καθώς έχει πάντα την δυνατότητα της επιλογής.

4. τον παίδευε πόθος διπλός, του γυρισμού και της γυναίκας του (στ.16-17)

Παρουσιάζονται δυο κυρίαρχα ιδανικά της εποχής του Οδυσσέα, η αγάπη για την πατρίδα και για την οικογένεια. Ούτε το δώρο της αθανασίας που του προσφέρει η Καλυψώ δεν μπορεί να αντικαταστήσει την αγάπη αυτή. Ο νόστος (= ο γυρισμός) γίνεται ο μόνος στόχος του ήρωα.

5. Ωστόσο οι θεοί τώρα τον συμπαθούσαν, όλοι εκτός του Ποσειδώνα (στ. 23)

Ο ποιητής παρουσιάζει τους θεούς να έχουν ανθρώπινα συναισθήματα. Η τάση αυτή ονομάζεται ανθρωπομορφισμός.

Άσκηση:

Να εντοπίσεις τα πρόσωπα που παρουσιάζονται στο προοίμιο και να δώσεις τον χαρακτηρισμό τους.